

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAINEN KIRKKO
EVANGELISK-LUTHERSKA KYRKAN I FINLAND

KIRKKOHALLITUS
KYRKOSTYRELSEN

Helsinki 18.10.2011
Asianumero 2011-00671
Viite OPM:n tiedote 14.9.2011
Asia Lausunto luonnoksesta Koulutus ja tutkimus vuosina 2011–2016 - koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Suomen ev.-lut. kirkon kirkkohallitus korostaa ihmisarvon, tasavertaisuuden ja sivistyksen merkitystä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisessä. Koulutus tulee nähdä mahdollisuutena kasvaa ihmisenä. Kasvun vastuulliseen kansalaisuuteen, yhteisön jäsenyyteen sekä ihmisarvon ja luonnon kunnioittamiseen tulee olla läpäisevä arvo kaikilla koulutusasteilla. Kansalaisuus ei ole vain oikeuksia ja velvollisuuksia, vaan siihen kuuluu elinikäinen kasvuprosessi.

Kirkkohallitus pitää tärkeänä, että hallitusohjelman tavoite välittävästä Suomesta kirjaan myös kehittämissuunnitelmaan. Tämä tukee koulutusjärjestelmän kehittämistä niin, ettei ihmistä nähdä vain oppijana ja palvelujen käyttäjänä, vaan ennen kaikkea kansalaisena ja yhteisönsä jäsenenä. On myös tarkistettava, ettei suunnitelmaan sisällytetä tämän tavoitteen kanssa ristiriidassa olevia toimenpiteitä.

Kirkkohallitus esittää, että

- 1) se haluaa osallistua tulevan varhaiskasvatuslain valmisteluun. Lakia valmisteltaessa varhaiskasvatuksen uskontokasvatuksen asema on turvattava. Kirkkohallitus pitää tärkeänä, että kirkon varhaiskasvatuspalveluilla on tärkeä tehtävä, kun päivähoitojärjestelmää ja esiopetusta kehitetään tarjoamaan perheille mahdollisuuksia päivähoidon joustavampaan käyttöön. Kirkkohallitus katsoo, että esiopetus on syytä säilyttää valinnaisena.
- 2) kehittämissuunnitelmaan lisätään hallitusohjelman mukainen kirjaus perusopetuksuudistuksen tavoitteista. Koulun arvokasvatus on yksi turvallisen koulun kul-

makivistä, joka vahvistaa jokaisen oikeutta omaan uskontoon ja katsomukseen monikulttuurisessa koulu yhteisössä.

- 3) evankelis-luterilaisen kirkon tehtäviin kelpoistavien tutkintojen¹ määrälliset aloittajataavoitteet asetetaan vähintään esitetylle tasolle ja että kulttuurialan aloittajataavoitteissa turvataan riittävä määrä aloituspaikkoja kanttorikelpoisuuden tuottaviin tutkintoihin sekä ammattikorkeakouluissa että yliopistokoulutuksessa.
- 4) koulutusjärjestelmää kehitettäessä turvataan mahdollisuus suorittaa kirkon alan tehtäviin kelpoistavia tutkintoja eri puolilla maata. Siten varmistetaan kirkon alan työvoiman saatavuus sekä se, että tutkintoihin sisältyvät työelämäjaksot jakautuvat tasaisesti useamman työnantajan kesken.

Kirkkohallitus pitää tärkeänä, että viimeisteltäessä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaa kiinnitetään huomiota myös seuraaviin kohtiin.

Kehittämissuunnitelmaa tulee tarkistaa niin, että ihmisen ja yhteisön kokonaisvaltainen hyvinvointi ymmärretään koko elämänkaaren kattavaksi jatkumoksi varhaiskasvatuksesta työelämään. Hyvinvointi, oppiminen ja osaaminen ovat arvokkaita itsessään, eivät pelkästään välineitä työvoiman tai taloudellisen kasvun turvaamiseksi. Siksi tulee turvata myös kasvu- ja opiskelurauha sen sijaan, että tavoitellaan vain nopeaa läpäisyä ja tehokasta läpivirtausta. Jos yhdessä elämisen taidot eivät kehity ja vahvistu koulutusjärjestelmän eri asteilla, niin ne eivät toteudu myöskään työelämässä.

- Toimenpide-ehdotus 32 ryhmäkokojen pienentämisestä tulee toteuttaa niin, että kun ryhmäkokoja pienennetään perusopetuksessa, niin myös varhaiskasvatuksen ryhmäkokomäärittely uudistetaan. Tällöin tulee ottaa huomioon se, että myös toisella asteella ja korkeakoulutuksessa ryhmä on jäsenilleen aina yhteisö, ei vain laskennallinen yksikkö. Siksi ryhmän ja sen jäsenten jatkuva vaihtuminen, ryhmämuotoisen toiminnan vähentäminen ja korvaaminen itsenäisellä työskentelyllä vaikuttavat oppimisen laatuun ja yhteisöllisyyteen.
- Toimenpide-ehdotus 39:n tavoite emotionaalisten ja sosiaalisten taitojen kehittämisestä sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukemisesta tulee toteuttaa kaikilla koulutusjärjestelmän asteilla. Toimenpide-ehdotukset, jotka suosivat oppijoiden kilpailua, liiallista yksilöllistämistä ja nopeaa suorittamista, eivät anna tilaa yhteisöllisyyden muodostumiselle.
- Toimenpide-ehdotus 49 opiskeluhuollon kehittämisestä tulisi hallitusohjelman mukaisesti ulottaa koskemaan kaikkia koulutusasteita ja toteuttaa monialaisesti (opetus-, nuoriso-, sosiaali- ja terveysalan toimijat, ml. seurakunnat). Kirkon työntekijöiden kokemukset Jokelan ja Kauhajoen tapahtumista kertovat tarpeesta vahvistaa koulujen opiskeluhuollon kehittämistä ja resursointia.

¹ lapsi- ja perhetyön perustutkinto (humanistinen ja kasvatustieteellinen), sosionomi AMK/kirkon nuorisotyön ohjaaja, kirkon varhaiskasvatuksen ohjaaja tai diakoni (sosiaaliala), yhteisöpedagogi AMK/kirkon nuorisotyön ohjaaja (humanistinen ja kasvatustieteellinen), sairaanhoitaja AMK/diakonissa (terveysala), muusikko AMK, musiikin kandidaatti tai maisteri/kanttori (kulttuuriala), teologian maisteri/pappi (humanistinen ja kasvatustieteellinen).

Kirkkohallitus tukee koulutuksellisen tasa-arvon toimenpideohjelman laatimista (toimenpide-ehdotus 2) sekä erityisesti seuraavia yhdenvertaisuutta lisääviä toimenpiteitä.

- On tärkeää, että lapsi säilyttää oikeuden samaan päivähoitopaikkaan, vaikka lapsi olisikin välillä kotona hoidossa, esimerkiksi vanhemman pitämän äitiysloman tai hoitovapaan aikana (toimenpide-ehdotus 25).
- Esiopetusta kehitetään koko ikäluokalle tasavertaiset edellytykset turvaavana opetuksena (26).
- Lähikoulu varmistaa turvallisen siirtymisen päivähoidosta ja esiopetuksesta perusopetukseen (27).
- Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheissa tulee vahvistaa yhteistyötä koulutusjärjestelmän toimijoiden kesken sekä eri hallinnon alojen välillä (24–25, 46–47, 49).
- Koulutustakuu tulee laajentaa koko elämänkaaren kattavaksi tukimuotojen kokonaisuudeksi (45).
- Erityistä tukea koskevat säännökset tulisi yhtenäistää koskemaan kaikkia koulutusjärjestelmän asteita ja varmistaa niiden toteutuminen valtionavustuksin (37, 49). Aikuisen koulutusmahdollisuuksia lisäävät eri hallinnonalojen tukipalvelut tulee koota palveluverkostoksi.
- Kirkkohallitus pitää tärkeänä ns. segregaatiotyöryhmän esitystä, että segregaatian analysoiminen ja lieventäminen otetaan jatkossa osaksi koulutuksellista ennakointia ja että kaikille oppilaille tarjotaan sukupuolesta ja sosiaalisesta taustasta riippumatta yhtäläiset mahdollisuudet hankkia yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja sekä taitoja.

Kirkkohallitus pitää tärkeänä, että koulutusjärjestelmän rakennetta kehitetään kokonaisuutena.

- Koulutusjärjestelmän rakenteen kehittämisen päämääränä tulee olla kasvatuksen ja koulutuksen sisällöllinen laatu. Laadunarvioinnin kriteerien tulee painottaa yksilön ja kasvuyhteisön hyvinvointia sekä työelämän laadullisten koulutustarpeiden toteuttamista sen sijaan, että ne keskittyisivät pelkästään määrällisiin, koulutussuoritteita mekaanisesti arvioiviin kriteereihin (6–11, 34, 45, 50–51, 61).
- Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan palveluntuottajille (järjestöt, seurakunnat) turvataan mahdollisuudet toiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen esimerkiksi pitempiketoisilla sopimuksilla. Kirkon osuus aamu- ja iltapäivätoiminnan palveluntuottajana on kasvanut vuonna 2010 yli 1000 lapsella (35–36).
- Lukiuudistusta tulee kiirehtiä, jotta lukiokoulutus säilyttää vetovoimaisuutensa yleissivistävänä koulutuksena ja vastaa muun koulutusjärjestelmän asettamiin vaatimuksiin (57). Mikäli lukioverkkoa joudutaan supistamaan, on syytä huolella arvioida kerrannaisvaikutukset perusopetukseen siellä missä peruskoululla ja lukiolla on yhteisiä tiloja ja virkoja (50). Esitetty lukiorahoituksen malli tuloksellisuusrahoitusosuuksineen vahvistaa entisestään lukioiden ranking-listausta. Tämä kehitys on

ristiriidassa niiden pyrkimysten kanssa, joilla on tarkoitus estää koulujen eriarvoistuminen (56).

- Ammatillisen ja korkeakoulutuksen tutkintorakenteita kehitettäessä tulee varata riittävästi resursseja opintojen ohjaukseen, jotta tutkinnon suorittaja osaa valita tutki-
toonsa sellaiset kokonaisuudet, että työelämässä tarvittava kompetenssi ja kelpoisuu-
det toteutuvat (53, 83, 125). Kysyntäpainotteiseen aikuiskoulutusjärjestelmään siir-
tyminen edellyttää, että myös työpaikat tuntevat aikuiskoulutustarjonnan ja sen tar-
joamat mahdollisuudet omalle toiminnalleen ja sen kehittämislle (117).
- Korkeakoulurakenteessa huomioidaan erityisesti ne koulutus- ja tutkimusalat, joissa
kullakin korkeakoululla on valtakunnallisesti merkittävä vastuu. Pelkkä alueellisen
koulutustehtävän toteuttaminen ei varmista työvoiman valtakunnallista saatavuutta
(75–76, 83).
- Koulutusjärjestelmää on kehitettävä vastaamaan korkeakoulutetun työvoiman elin-
ikäistä oppimista. Korkeakoulutettujen täydennyskoulutuksen kehittämisen tulee olla
laaja-alaista ja ottaa jatkossa huomioon yhteiskunnan koulutusjärjestelmän ulkopuoli-
set, vakiintuneet koulutuskokonaisuudet. Samoin ammatillisen koulutuksen tutkinto-
järjestelmää kehitettäessä tulee ratkaista erikoisammattitutkintojen merkitys osana
korkeakoulutettujen täydennyskoulutusta (125–126).
- Kirkkohallitus suhtautuu myönteisesti Taideyliopiston syntymiseen. Taidealojen kou-
lutus on tärkeää nähdä laaja-alaisena, valtakunnallisena sosiaalisen pääoman vahvis-
tajana. Kansainväliseen huippuosaamiseen tähtäävä koulutus ei saa vähentää monia-
laisiin ruohonjuuritason kulttuuritehtäviin tähtäävän koulutuksen merkittävyyttä ja
laatua. Kirkkomusiikkikoulutus Sibelius-Akatemiassa tuottaa kulttuuriosajia, jotka
tekevät laaja-alaista ja tärkeää työtä myös pienillä paikkakunnilla (80).
- Ammattikorkeakoulut ja yliopistot tekevät perustehtävänsä mukaista ja omaleimaista
tutkimustoimintaa. Samalla on kuitenkin tärkeää vahvistaa ammattikorkeakoulujen ja
yliopistojen tutkimustoiminnan yhteistyörakenteita ja malleja. Tutkimustoiminnan
kehittämisessä on turvattava perustutkimuksen osuus yliopistoissa eikä korkeakoulu-
jen soveltava tutkimus saa supistua pelkästään tilaustutkimukseksi (87–98).
- Valtakunnallisten ja maakunnallisten koulutustarpeiden ennakoinnissa menetelmiä ja
toimintatapoja kehitetään niin, että ne ovat riittävän yhteensopivia, keskenään vertail-
tavia ja muodostavat loogisen kokonaisuuden. Määrältään pienien, mutta valtakunnan
tasolla hyvin työllistävien tutkintojen ennakoinnista on erityisesti huolehdittava (10,
50–51, 140).

Arkkipiispa

Kari Mäkinen

Kirkon koulutuskeskuksen johtaja

Kari Kopperi